Ministerie van OCW
Dr. mr. R.M. Letschert, minister
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

Datum 6 oktober 2026
Referentie KTO/2026/5
NWO-I 26.0315

Betreft Sectorbeeld kennisveiligheid 2026, 'Kennisveiligheidsbeleid versterkt'

Geachte minister Letschert,

De KNAW en NWO-I hebben meegewerkt aan de vervolgmeting kennisveiligheid. Dit onderzoek is in opdracht van uw ministerie binnen de Nederlandse kennissector uitgevoerd met als voornaamste doel om inzichtelijk te maken wat de huidige stand van zaken is met betrekking tot de implementatie van de Nationale Leidraad Kennisveiligheid en heeft geresulteerd in het 'sectorbeeld kennisveiligheid 2026'. Met deze brief reageren de KNAW en NWO-I, verantwoordelijk voor de 22 nationale onderzoeksinstituten, op dit sectorbeeld.

Voortuitgang
De KNAW en NWO-I herkennen de praktijk zoals die in het sectorbeeld wordt beschreven. Het sectorbeeld laat duidelijk zien dat de Nederlandse kennissector eind 2025/begin 2026 de Nationale Leidraad – waarin het principe 'open waar mogelijk, gesloten waar nodig' leidend is – breed heeft geïmplementeerd en dat de kennisinstellingen op vrijwel ieder thema vooruitgang hebben geboekt. Het sectorbeeld toont bovendien aan dat kennisinstellingen zich nog verder ontwikkelen; ook hier herkennen wij ons in.

Aandachtspunten vanuit het sectorbeeld
De KNAW en NWO-I kunnen zich vinden in de aanbevelingen uit het sectorbeeld en vragen aandacht voor de spanningen en uitdagingen die het waarborgen van de kennisveiligheid met zich meebrengt:

- Onze open academische cultuur is een groot goed en essentieel voor succesvolle wetenschap; wetenschap floreert in een open academische cultuur. Het sectorbeeld benoemt het spanningsveld dat kennisinstellingen ervaren tussen onze academische kernwaarden en kennisveiligheid. Voortdurende aandacht voor het waarborgen van de academische vrijheid, open science, het creëren van een sociaal veilige en inclusieve omgeving is daarom cruciaal.
- Discriminatie is onwettelijk en onwenselijk. Het sectorbeeld signaleert echter dat screening, focus op risicolanden en case-by-case afwegingen van een adviesteam op de werkvloer soms als generieke richtlijn wordt ervaren met discriminatie en/of stigmatisering tot gevolg. De KNAW waarschuwde voor deze zorgelijke consequentie in

Koninklijke Nederlands Akademie van Wetenschappen (KNAW)
Het Trippenhuis Kloveniersburgwal 29, 1011 JV Amsterdam
Postbus 19121, 1000 GC Amsterdam
www.knaw.nl

Stichting Nederlandse Wetenschappelijk Onderzoek Instituten (NWO-I)
Winthontlaan 2, 3526 KV Utrecht
Postbus 3021, 3502 GA Utrecht
www.nwo-i.nl

2023 al.[1] Bij de ontwikkeling van de nationale aanpak kennisveiligheid (inclusief het wetsvoorstel screening kennisveiligheid) moet discriminatie actief worden tegengegaan.

- De proportionaliteit, uitvoerbaarheid en impact van nationale maatregelen is een blijvend aandachtspunt en van groot belang voor het draagvlak en implementatie van het kennisveiligheidsbeleid. Wij voelen ons gehoord door de Minister nu de opzet van de wet screening kennisveiligheid wordt heroverwogen waarbij de uitvoerbaarheid en haalbaarheid voorop staan. Bij het ontwikkelen van beschermingsmaatregelen moet er getoetst worden of deze proportioneel en uitvoerbaar zijn en wat de impact is voor de kennisinstellingen, met name omdat aanpassingen in de fysieke en digitale omgeving grote kosten met zich kunnen meebrengen.
- De sector heeft een grote behoefte aan betrouwbare en toegankelijke informatie op basis waarvan zij risico-analyses en -afwegingen kunnen maken. De ontwikkeling van handzame Nederlandse en/of Europese bronnen die helpen bij het duiden van affiliaties en het naleven van sanctie- en exportwetgeving verdient daarom hoge prioriteit. Daarnaast dient aandacht besteed te worden aan de doorontwikkeling van het Loket Kennisveiligheid, dat de kennissector ondersteunt middels adviezen en de *learning communit*y.
- Tot slot is de bevordering van het Europees gelijk speelveld van groot belang voor het behoud van de internationale concurrerende positie van de Nederlandse wetenschap. Internationale samenwerkingen worden bemoeilijkt of beperkt door de verschillende perspectieven in aanpak in de Europese landen waar Nederland veel mee samenwerkt. Bovendien verhoogt het vooruitlopen op een Europese aanpak het risico dat talentvolle onderzoekers Nederland zullen mijden.

Nationale aanpak kennisveiligheid als grondslag
De nationale aanpak kennisveiligheid - gestoeld op het vertrouwen van de minister in de kennissector, de (bestuurlijk) dialoog tussen kennisinstellingen en uw ministerie, zelfregulering en nationale ondersteuning via het Loket Kennisveiligheid - is de afgelopen jaren effectief gebleken en heeft de kennisveiligheid binnen de Nederlandse kennissector versterkt. De KNAW en NWO-I verzoeken u daarom om u in te zetten voor de continuering van de (bestuurlijk) dialoog en de operationalisering van de nationale aanpak met daarbij aandacht voor de bovengenoemde punten.

Hoogachtend,

Namens de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen

21 september 2026

Persoonsgegeven

Prof. dr. ir. Peter-Paul Verbeek
President KNAW

Namens NWO-I, Institutenorganisatie NWO

6 oktober 2026

Persoonsgegeven

Prof. dr. Marcel M. Levi,
Voorzitter Stichtingsbestuur NWO-I

[1] KNAW position paper kennisveiligheid (2023)